

Doç. Dr. Emrah KULAKLI

İstanbul Medipol Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

ESER SÖZLEŞMESİNDE İFA İMKANSIZLIĞI

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
§ 1. Eser Sözleşmesi ve İfa İmkansızlığına Genel Bakış.....	5
I. İfa İmkansızlığı Bakımından Eser Sözleşmesinin Ayırt Edici Unsurları.....	5
A. Sözleşmenin Unsurları Bakımından.....	6
1. Eseri Meydana Getirme ve Teslim	6
a. Meydana Getirme.....	6
b. Teslim.....	8
(1) Genel Hükümler Bakımından.....	10
i. İfa Anı.....	10
ii. İfa Yeri	17
iii. İfa Zamanı	17
(2) İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler Bakımından	18
i. BİGŞ ve YİGŞ Düzenlemesi.....	20
ii. SIA Norm-118 Düzenlemesi	22
(3) Teslime Bağlı Sonuçlar	23
i. Yüklenicinin Edimini İfası.....	23
ii. İfa İmkansızlığına İlişkin Sonuçları.....	27
2. Bedel	29
3. Anlaşma	31
B. Sözleşmenin Hukukî Niteliği Bakımından.....	34
1. Genel Olarak.....	34
2. Ani – Sürekli Edimli Borç İlişkisi İçermesi.....	36

a. Ani Edimli Borç İlişkisi Görüşü	37
b. Sürekli Edimli Borç İlişkisi Görüşü.....	39
c. Karma Edimli Borç İlişkisi Görüşü	39
d. Kanaatimiz.....	40
II. Eser Sözleşmesi Bakımından İfa İmkansızlığının Ayırt Edici Unsurları.....	42
A. Genel Hükümler Karşısında Eser Sözleşmesinde Yer Alan Hükümlerin Yeri ve Anlamı.....	43
B. Eser Sözleşmesinde Yer Alan Hükümler Arasındaki İlişki ...	46
C. İmkansızlığı Doğuran Sebepler	49
1. Maddî (Fiilî) İmkansızlık.....	50
2. Hukukî İmkansızlık.....	52
3. Diğer Sebepler	54
D. İmkansızlık Türleri	55
E. Sonraki İmkansızlık.....	59
§ 2. İşsahibi ile İlgili Sebeplerle Ortaya Çıkan İfa İmkansızlığı.....	65
I. Genel Olarak.....	65
II. Şartları.....	66
A. Eserin Tamamlanmasının İmkansız Hale Gelmesi.....	67
1. İmkansızlığın Kesin Olması	68
2. İmkansızlığın Objektif Nitelik Taşınması	70
3. İmkansızlığın Süreklilik Arz Etmesi.....	75
4. İfa İle Amaçlanan Menfaatin Ortadan Kalkması	77
5. İmkansızlığın Ortaya Çıktığı An.....	78
6. Kısmî İmkansızlıkta Durum	80
B. İmkansızlığın, İşsahibi İle İlgili Beklenmedik Olaydan Kaynaklanması	82
1. Beklenmedik Olayın Mevcut Olması	83
2. Beklenmedik Olayın, İşsahibinin Risk Alanında Ortaya Çıkması.....	88
III. Hüküm ve Sonuçları	89

A. İşsahibi İle İlgili Beklenmedik Olaydan Kaynaklanması Halinde	90
1. Borcun Sona Ermesi.....	91
2. Yüklenicinin Hakları.....	93
a. Yapılan İşin Değeri.....	94
(1) Değerin Hesaplanması	95
i. Yapılan İşin Oranı.....	95
ii. Esas Alınacak Bedel	97
(2) İşsahibinin Beklenmedik Olayı Bildirme Yükümlülüğü.....	98
b. İşin Değerine Girmeyen Giderler	98
(1) Kapsam.....	99
(2) Yüklenicinin Yaptığı Giderler.....	101
(3) İşsahibinin Yaptığı Giderler	102
(4) Diğer Giderler.....	103
B. İşsahibinin Sorumlu Olması Halinde	103
1. Borçlunun Sorumlu Olduğu İfa İmkansızlığının Borç İlişkisine Etkisi.....	104
2. İşsahibinin Tazminat Sorumluluğu.....	106
a. Şartları.....	106
(1) İşsahibinin Sorumlu Olması.....	107
i. İşsahibinin Şahsında Ortaya Çıkması	107
ii. Yardımcı Kişilerin Davranışlarından Kaynaklanması.....	109
(2) Yüklenicinin Zarara Uğraması.....	109
i. Zararın Kapsamı: Olumlu Zarar.....	110
ii. Zararın Hesaplanması	113
(3) Uygun Nedensellik Bağı	115
(4) İspat Yükü.....	116
(5) Zamanaşımı	116
b. İşsahibinin Tazminat Sorumluluğundan Kurtulması	117
C. İşsahibinin Sahip Olduğu Haklar.....	118
1. Yüklenicinin Temerrüdü Halinde	118

2. Yüklenicinin Tehlikeyi Bildirme Yükümlülüğüne Aykırı Davranması Halinde	118
3. Malzeme, Araç ve Gereç İle Tamamlanmamış Eserin İşsahibine Teslimi	120
4. Fazla Ödemenin İadesi.....	120
§ 3. Yükleniciden Kaynaklanan Sebeplerle İfanın İmkansızlaşması	121
I. Genel Olarak.....	121
II. Şartları.....	123
A. Yüklenicinin Kişisel Özelliklerinin Dikkate Alınmış Olması.....	123
B. Yüklenicinin Ölümü veya Eseri Tamamlama Yeteneğini Kusuru Olmaksızın Kaybetmesi.....	128
1. Ölümü	128
2. Eseri Tamamlama Yeteneğini Kaybetmesi.....	130
a. Genel Olarak.....	130
b. İfa Güçsüzlüğü	132
c. Konkordato İlanı	135
d. İflasın Açılması	135
C. İfanın Objektif ve Sürekli Olarak İmkansızlaşması.....	136
III. Hüküm ve Sonuçları	138
A. Borcun Sona Ermesi.....	138
B. Eserin Yararlanılabilir Kısmı İçin İşsahibinin Bedel Ödeme Yükümlülüğü	140
1. Kısmen Tamamlanan Eserin Yararlanılabilir Olması ...	142
2. İşsahibinin Ödemesi Gereken Bedel	143
C. Yüklenicinin Tazminat Sorumluluğu.....	146
1. Genel Olarak.....	146
2. Şartları.....	147
a. İmkansızlıktan Yüklenicinin Sorumlu Olması.....	147
(1) Yüklenicinin Şahsından Kaynaklanması.....	148
i. Ölümü Halinde	148
ii. Yeteneğini Kaybetmesi Halinde.....	148

(2) Yardımcı Kişilerin Fiillerinden Sorumluluğu ...	149
b. İşsahibinin Zarara Uğraması	150
(1) Zararın Kapsamı: Olumlu Zarar	151
(2) Zararın Hesaplanması	152
c. Uygun Nedensellik Bağı	154
d. İspat Yükü	154
e. Zamanaşımı	154
D. İşsahibinin Sahip Olduğu Diğer Haklar	155
1. Yüklenicinin Temerrüdü Halinde	155
2. Yüklenicinin Bildirim Yükümlülüğünü İhlali Sebebiyle	156
3. Malzeme, Araç ve Gereç İle Tamamlanmamış Eserin Teslimi	156
4. Fazla Ödemenin İadesi	157
E. İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler	157
1. BİGŞ ve YİGŞ’de Yer Alan İlgili Hükümler	157
2. SIA Norm-118 Düzenlemesi	159
§ 4. Taraflara İsnat Edilemeyen Sebeplerle İfanın İmkansızlaşması	161
I. Genel Olarak	161
II. Şartları	163
A. Eserin Yok Olması	163
B. Eserin, İşsahibine Teslimden Önce Yok Olması	165
C. Eserin, Beklenmedik Olay Sonucu Yok Olması	166
D. İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüde Düşmemiş Olması	168
1. İşsahibinin Eseri Teslim Almaktan Kaçınması	171
2. İşsahibinin Hazırlık Faaliyetlerini Yerine Getirmemesi	172
III. TBK m. 485 ile m. 483 Arasındaki İlişki	176
IV. Hüküm ve Sonuçları	179
A. İfa İmkansızlığı İle Birlikte Ortaya Çıkan Sonuçlar	180
1. Kural: Eserin Yok Olması Borcu Sona Erdirmez	180

a.	Borcun Sona Erdiği İstisnaî Haller.....	181
(1)	Eserin Niteliği Sebebiyle.....	182
(2)	Eserin Tekrar Meydana Getirilmesinin Hakkaniyete Aykırı Olması Sebebiyle.....	184
i.	Yüklenici Bakımından.....	184
ii.	İşsahibi Bakımından.....	185
(3)	İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüdü....	186
b.	Borcun Sona Ermesine Bağlı Sonuçlar	187
(1)	Karşılıklı Edim Yükümlülüklerinin Sona Ermesi.....	187
(2)	Yüklenicinin Bildirim Yükümlülüğüne Uymaması	190
B.	Hasarın Geçişine İlişkin Sonuçları	191
1.	Yapılan İşin Ücreti Yönünden.....	191
a.	Kural: Hasara Yüklenici Katlanır	191
(1)	Genel Olarak.....	191
(2)	İnşaat Sözleşmesine Yönelik Düzenlemeler.....	193
i.	BİGŞ ve YİGŞ'ye Göre Hasarın Geçışı.....	193
ii.	SIA-Norm 118 Düzenlemesi	194
b.	Hasara İşsahibinin Katlanacağı Haller	194
(1)	İşsahibinin Eseri Teslim Almada Temerrüdü....	195
(2)	TBK m. 483/II c.I'de Sayılan Haller.....	195
i.	Malzemedeki Ayıp.....	195
ii.	İşsahibinin Müteahhide Gösterdiği Arsadaki Ayıp	196
iii.	İşsahibinin Talimatları.....	197
(3)	TBK m. 483/II c.I'de Sayılan Haller Kıyasen Çoğaltılabilir mi?	197
(4)	Hasara İşsahibinin Katlandığı Hallerde Eserin Tekrar Meydana Getirilmesinin Doğurduğu Sonuçlar	199
(5)	Yüklenicinin Tazminat Talebi.....	201
(6)	TBK m. 483/II c.I'e Göre İşsahibinin Sorumlu Tutulmadığı Haller	201
i.	Yüklenicinin Bildirimde Bulunmaması	202

ii. Yüklenicinin Eseri Teslim Etmede Temerrüdü.....	203
2. Malzeme Yönünden (TBK m. 483/I c.II).....	204
a. Kural: Hasara Malzemeyi Sağlayan Katlanır.....	205
b. Malzemeyi Sağlayanın Hasara Katlanmadığı Haller.....	206
C. Eserin Taraflardan Birinin Sorumlu Olduğu Sebeplerle Yok Olmasının Sonuçları.....	207
SONUÇ	209
KAYNAKÇA	221